

Business Panel ²⁰ vuotta • år

2 • 2024

Juho Kostiaainen är Nordeas ekonom som följer och analyserar Finlands ekonomi och bostadsmarknader. Tidigare har han följt både Finlands och Greklands ekonomi ur ett tjänstemannaperspektiv på finansministeriet, Finlands Bank och Europeiska kommissionen.

Ljusglimtar i Finlands ekonomi

Under första halvåret visade Finlands ekonomi sina första positiva tecken på två år. BNP har ökat måttligt under årets två första kvartal, och sensommarens konjunkturindikatorer visar tydliga tillväxtsiffror. Det verkar som om den ekonomiska nedgången äntligen närmar sig sitt slut.

De senaste årens gissel, den snabba inflationen, börjar också avta. Inflationen i Finland sjönk till under en procent i september, trots höjningen av mervärdesskatten. Inflationen har också minskat i resten av euroområdet, vilket har gjort det möjligt för Europeiska centralbanken att börja sänka räntorna från 4 %-nivån. Styrräntorna har redan sänkts med 0,75 procentenheter, och ytterligare sänkningar väntas under vintern och våren. Nästa sommar förväntas räntorna ligga på omkring två procent. Räntenedgången beror också på de svagare ekonomiska utsikterna för euroområdet, vilket är dåliga nyheter för Finlands exportsektor. Inom industrin har nya beställningar fortsatt varit få i år, även om man har återhämtat sig från strejkerna i början av året.

Lönehöjningar, långsammare inflation och lägre räntor har förbättrat konsumenternas köpkraft, som dock fortfarande är svag på grund av den snabba inflationen och räntehöjningarna de senaste åren. Förbättringen av köpkraften väntas fortsätta nästa år, vilket stimulerar försäljning av tjänster, varor och bostäder.

I Finland har bostadsbyggandet minskat med nästan hälften på två år då bostadsförsäljningen stannade av till följd av stigande räntor. Svagheten inom byggsektorn förklarar ju det mesta av Finlands svagare ekonomiska utveckling jäm-

fört med euroområdet under de senaste två åren. Den broms som bostadsbyggandet orsakat i Finlands ekonomi verkar dock försvinna under detta år, då byggstarterna har börjat stiga något i takt med att den subventionerade produktionen har kommit igång.

Bostadsförsäljningen har också gradvis tagit fart under sommaren. Även priset på bostäder verkar ha stannat av i år, och priserna förväntas stiga nästa år. Det finns dock fortfarande ett stort utbud på bostadsmarknaden, så prisåterhämtningen väntas bli ganska långsam.

Arbetsmarknaden har fortsatt att försvagas i år. Förutom byggsektorn har sysselsättningen minskat tydligt inom tjänstesektorn och handeln. Nästa år förväntar vi oss att arbetsmarknaden förbättras i takt med att den ekonomiska tillväxten accelererar.

Det värsta verkar vara över för Finlands ekonomi, och vi förväntar oss en tillväxt på 1,5 procent nästa år. Ekonomin förblir dock utmanande. Den åldrande befolkningen, ökade räntekostnader och investeringar i försvaret har ökat de offentliga utgifterna, och trots regeringens anpassningsåtgärder kommer den offentliga skulden att fortsätta öka. Utmaningarna inom de offentliga finanserna beror på Finlands långvariga svaga produktivitetstillväxt. Att investera i produktivitetstillväxt, vare sig det handlar om artificiell intelligens, nya innovationer inom industrin eller tjänster, eller investeringar i den gröna omställningen, är centralt för konkurrenskraft, köpkraft och att tygla den offentliga skulden.

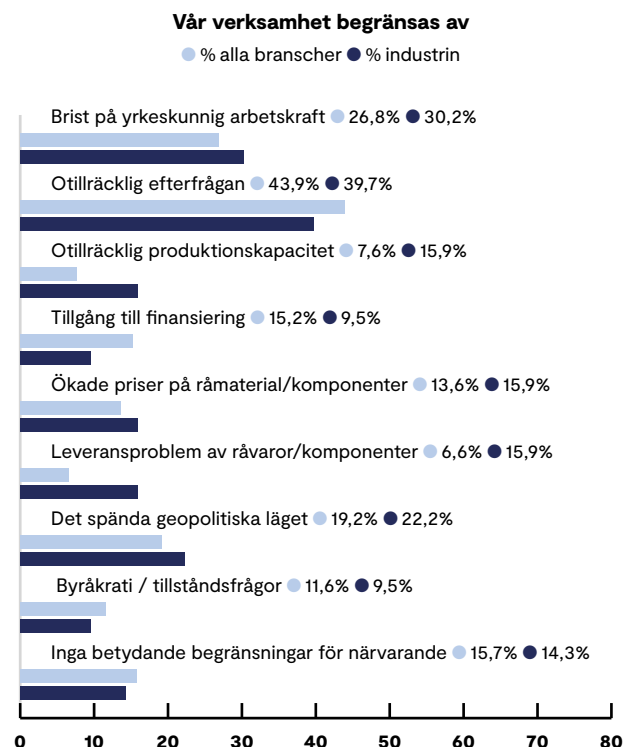
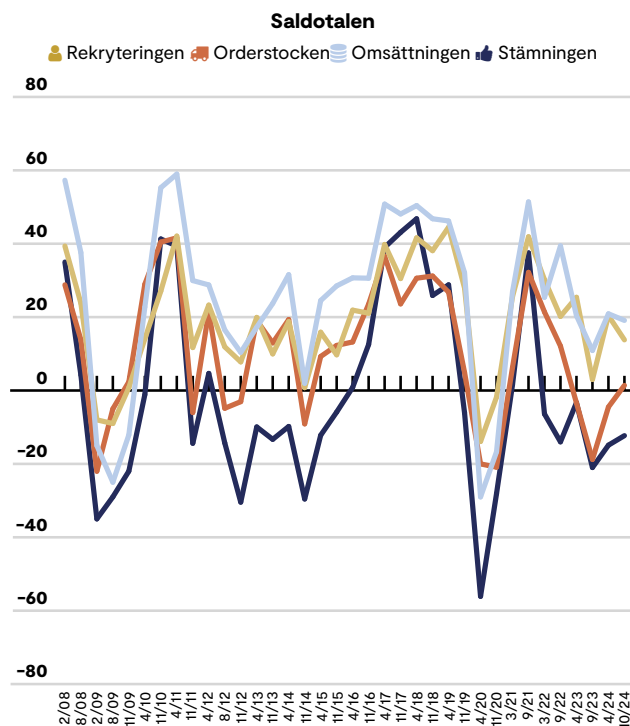
Tillväxten startar långsamt

Under året har den ekonomiska debatten i Finland dominerats av analysen att landets ekonomi befinner sig på botten av en konjunkturcykel, men att tillväxten snart kommer att ta fart. Än så länge har det funnits lite täckning för den positiva utvecklingen. Nu tycks det dock se ut som om vi inte kommer att sjunka djupare denna gång. Tillväxtens första steg rör sig också delvis i otakt. Den tydligaste drivkraften för tillväxt är penningpolitiken och sänkningen av styrräntorna, delvis också återhämtningen av köpkraften för löntagarna och en större konsumtionsefterfrågan. Lägre räntor väntas både ge exportlyft och stimulera investeringar i Finland. Budskapet från fältet är dock att det har blivit svårare att få finansiering från bankerna.

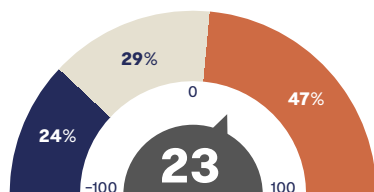
”Bankerna är väldigt motsträviga just nu när man försöker få ihop finansiering.”

I företagen i Österbotten och Mellersta Österbotten har konjunkturläget förblivit i stort sett oförändrat sedan mätningen i våras. Detta framgår av Business Panel-konjunkturbarometern som Österbottens handelskammare genomförde bland sina medlemsföretag i slutet av september och början av oktober.

Optimismen drivs av en starkare orderstock, som har stigit över nollstrecket till ett saldototal på 1. Stämningen har långsamt men stadigt ökat sedan för ett år sedan, men är fortfarande negativ. De starkaste indikatorerna finns i omsättningsförväntningarna och rekryteringsutsikterna, som dock båda har fallit tillbaka något sedan vårens mätning. 43 procent av företagen uppger att deras omsättning överstiger fjol-årets nivå. 28 procent av respondenterna planerar att rekrytera mer personal under de kommande sex månaderna.

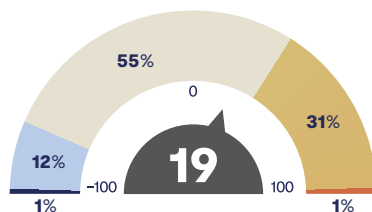

Industrin

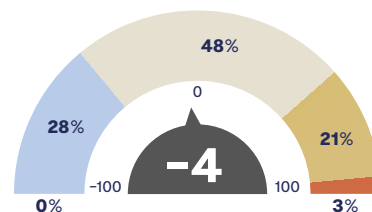
Omsättningen

● minskar ● är oförändrad ● ökar

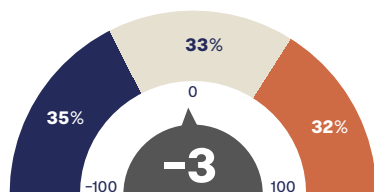
Rekryteringen

● minskar avsevärt ● minskar något
● hålls oförändrad ● ökar något
● Ökar betydligt

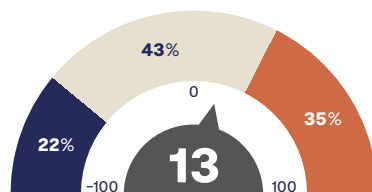
Allmän stämning

● mycket pessimistisk ● pessimistisk ● normal
● optimistisk ● mycket optimistisk

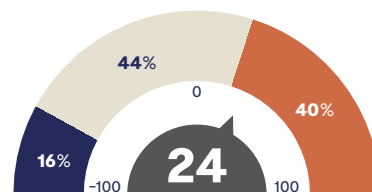
Orderstocken

● mindre ● lika stor ● större

Investeringarna

● mindre ● oförändrade ● större

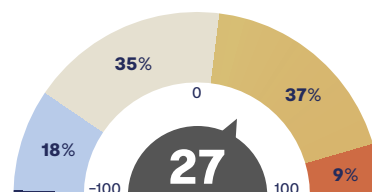
Exporten

● mindre ● oförändrad ● större

Industrin har som helhet stärkts sedan mätningen i våras, och det är framför allt stämningen och orderstocken som har förbättrats – båda saldotalen ligger dock fortfarande något under nollstrecket. Bland företagen i branschen är stämningen optimistisk eller mycket optimistisk i knappt en fjärdedel, medan en dryg fjärdedel är pessimistiska eller mycket pessimistiska och ungefär hälften är neutrala. Totalt sett är läget därför ganska splittrat.

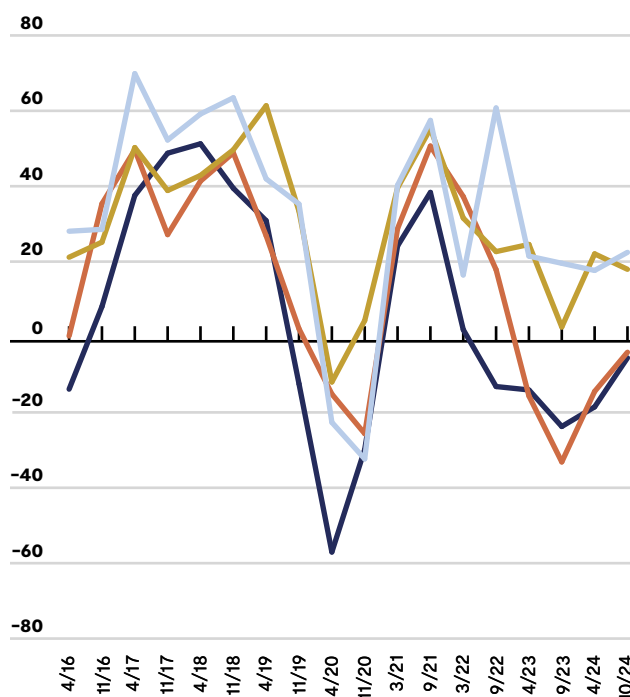
En tredjedel planerar att rekrytera mer personal under de kommande sex månaderna, och mer än hälften anser att de kommer att hålla sin personalstyrka på nuvarande nivå. Nära en tredjedel av industriföretagen lyfter bristen på kompetent arbetskraft som en begränsande faktor för verksamheten. Otillräcklig efterfrågan fortsätter dock att vara den största utmaningen för företagen, vilket 40 procent av de tillfrågade anger.

Omsättningsförväntningarna har också utvecklats positivt sedan våren, och nu uppger 77 procent av respondenterna att omsättningen kommer att nå åtminstone förra årets nivå. När det gäller lönsamheten har det skett en tydlig vändning till det bättre. Totalt 46 procent tror att deras lönsamhet kommer att förbättras jämfört med i fjol. Investeringsstron är också stark, 78 procent av företagen uppger att de kommer att investera lika mycket eller mer än förra året. Utsikterna för industrins export har också utvecklats något positivt, med ett saldotal på 19 – men avståndet till toppåren före coronapandemin, då exportens saldotal nådde 65, är fortfarande långt.

Lönsamheten

● försämras mycket ● försämras
● hålls oförändrad
● förbättras ● förbättras mycket

Saldotalen

● Rekryteringen ● Orderstocken ● Omsättningen ● Stämningen

”Den grundläggande situationen på marknaderna är stabil, men Tysklands svaga konjunktur (lågkonjunkturen inom bilindustrin och byggsektorn) påverkar efterfrågan.”

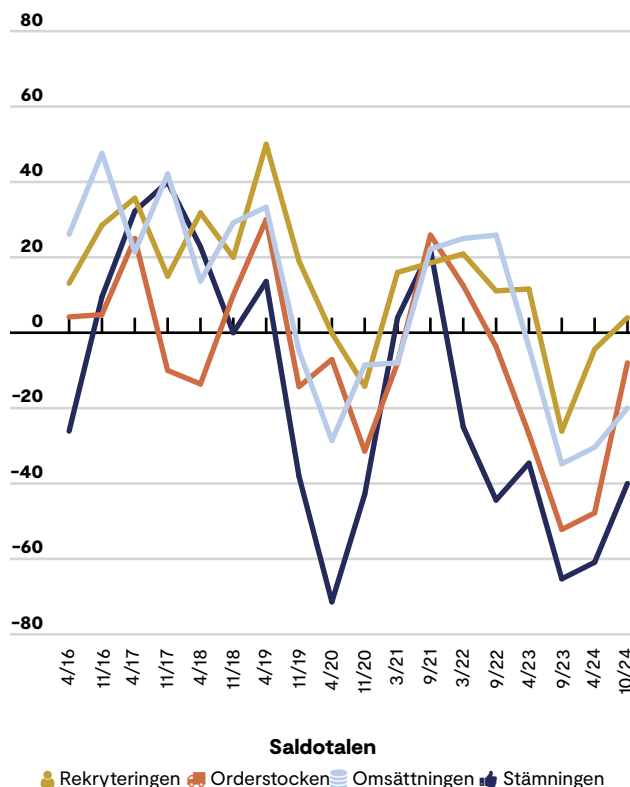
Byggbranschen

Byggbranschens långa dyk från våren 2021 visade tecken på återhämtning redan under våren, och trenden har fortsatt att förbättras. Resan är dock lång, och bortsett från rekryteringsutsikterna är alla saldototal fortfarande negativa. De ligger till och med kraftigt under noll, men alla har nu ändå vänt uppåt. Saldotalet för stämningen ligger på -40 och är fortfarande som lägst. 40 procent av respondenterna anser ändå att stämningen är normal eller optimistisk.

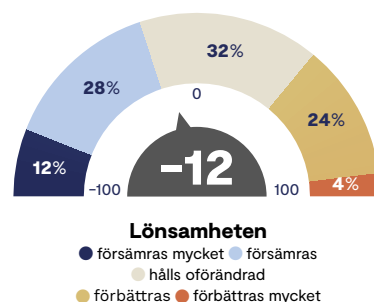
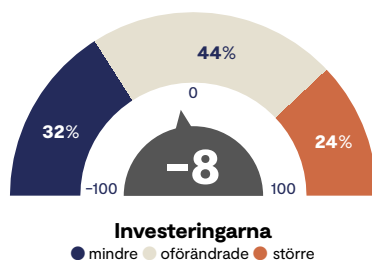
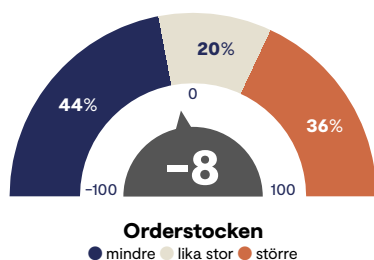
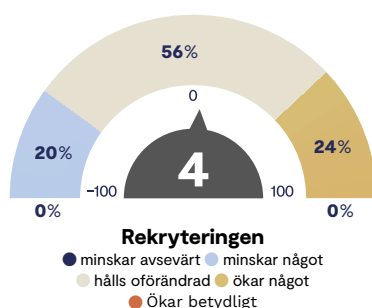
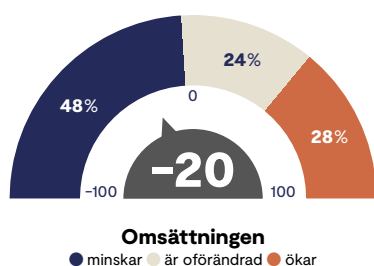
Orderstockar och omsättningsförväntningar har ökat avsevärt. 28 procent av respondenterna spår en ökning i omsättningen, och ungefär ett av fyra företag bedömer att de når upp till förra årets nivå. Ändå tror en majoritet, 48 procent, att omsättningen kommer att minska i år. Branschen utmanas särskilt av otillräcklig efterfrågan, som 56 procent av respondenterna lider av.

Orderböckerna lovar dock bättre tider. Hela 36 procent av respondenterna rapporterar att deras orderstock är bättre än för ett år sedan, jämfört med bara 17 procent av branschens respondenter i samma situation under våren. Även här har dock majoriteten av företagen kortare orderstockar än föregående år (44 procent). Lönsamheten har också förbättrats sedan våren: saldotalet är nu -12, jämfört med så lågt som -35 i våras.

Trots den svaga konjunkturen råder det brist på kompetent arbetskraft inom branschen, och 28 procent av respondenterna rapporterar att bristen begränsar deras verksamhet. 56 procent ser sin personalstyrka förbli på nuvarande nivå under de kommande sex månaderna, 24 procent rekryterar mer och 20 procent uppskattar att de kommer att behöva minska sin personal.

”Inom byggmaterialbranschen väntar vi oss en tuff vinter, men ifall bostadsbyggandet (som minskar på konkurrensen inom andra byggsegment) startar hoppas vi på ett uppsving våren/sommaren 2025.”

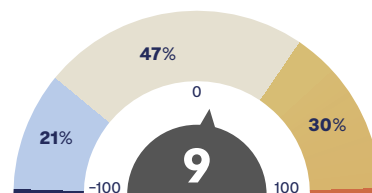
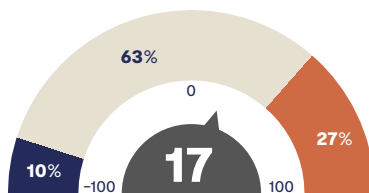
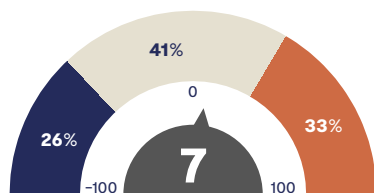
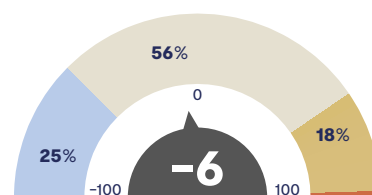
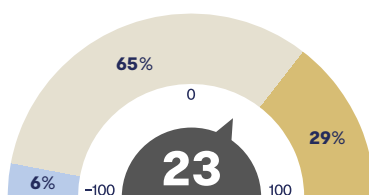
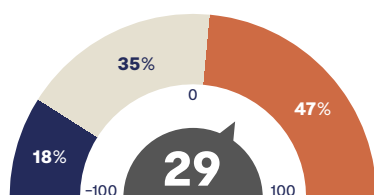
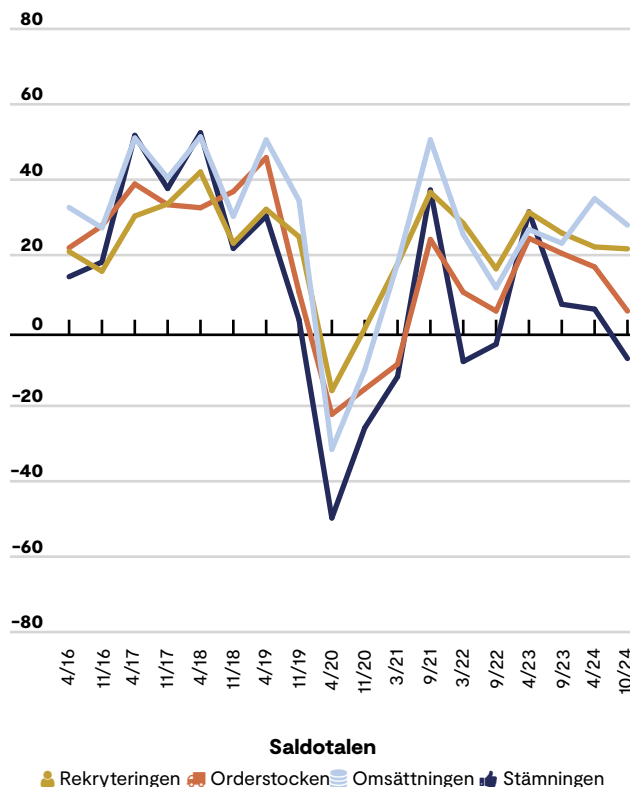
Privata tjänster

Den positiva utvecklingen inom privata tjänster har upprätthållit ekonomin, men nu har det skett en nedgång inom branschen. Ändå är orderstockar, omsättningsförväntningar och rekryteringsutsikter fortfarande alla positiva – även om alla har sjunkit sedan den senaste mätningen. Stämningens saldotal har sjunkit under noll och ligger nu på -6.

82 procent av branschens företag anser att omsättningen kommer att förbli på förra årets nivå eller öka. 77 procent av respondenterna anser också att deras lönsamhet kommer att förbli på förra årets nivå eller förbättras.

När det gäller antalet anställda har situationen förblivit densamma jämfört med mätningen i våras. 29 procent rekryterar mer personal under de kommande sex månaderna, medan 6 procent har behov av att minska sin personal. De största flaskhalsarna inom tjänsterna anses vara bristande efterfrågan, som 42 procent av respondenterna lider av, samt tillgången på kompetent arbetskraft, vilket 27 procent av företagen lyfter fram.

”Förändringar i stödtjänster (NTM-centralen), stigande priser, osäkra framtidsperspektiv generellt – allt detta fördröjer beslutsfattandet.”

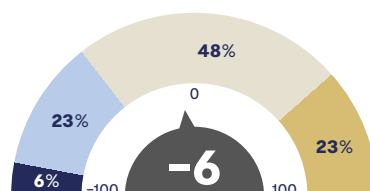
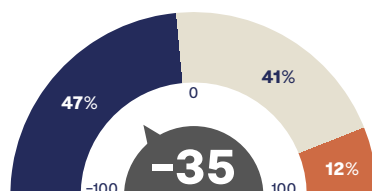
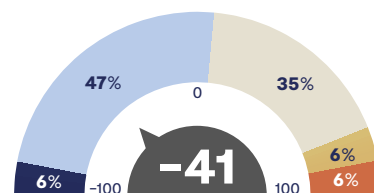
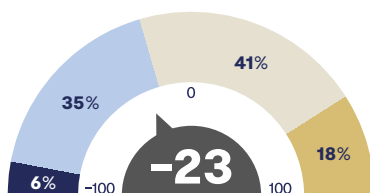
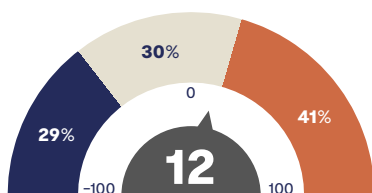
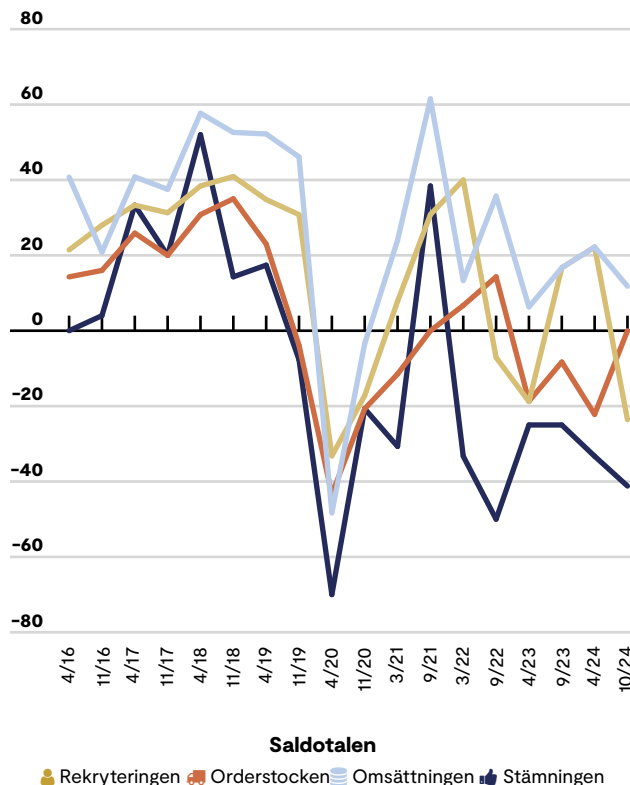

Handeln

Under våren utmanades handel av strejker, som blockerade varor i hamnarna. Stämningen har varit ganska dyster under hela året: stämningens saldotal har fortfarande sjunkit sedan våren och ligger nu på -41.

Branschen har också drabbats ovanligt mycket av otillräcklig efterfrågan, vilket 77 procent av respondenterna rapporterar. Detta har ökat med hela 12 procentenheter sedan våren. Efterfrågan pressas nedåt av konsumenternas osäkerhet och försiktighet i den rådande ekonomiska och globala situationen. Rekryteringsutsikterna har sett den största negativa förändringen, och rekryteringsbehoven är de mest blygsamma i jämförelse mellan branscher. 18 procent av företagen inom handeln uppger att de kommer att öka sin personal något under de kommande sex månaderna, medan så mycket som 41 procent rapporterar att de kommer att behöva minska sin personal.

71 procent av branschens respondenter rapporterar att omsättningen kommer att förbli oförändrad eller öka jämfört med föregående år. Utsikterna för investeringar inom branschen har förblivit på samma nivåer som i våras; 12 procent av respondenterna uppger att årets investeringar kommer att överstiga förra årets nivå. När det gäller lönsamheten befinner sig handeln fortfarande i en ganska delad situation: 24 procent rapporterar att lönsamheten kommer att förbättras och 29 procent är oroliga för att den kommer att försämras.

”Konsumenternas minskade köpkraft påverkar avsevärt försäljningen av produkter. High value-produkter står kvar på hyllorna, medan butikskedjornas egna varumärken och lågkostnadsprodukter säljer. Även om även dessa har sjunkit.”

KAUPPAKAMARI
HANDELSKAMMAREN

Business
Panel ²⁰
vuotta • år

Denna ekonomiska översikt beskriver läget hösten 2024 på Österbottens handelskammars område. Området sammanfaller med Österbottens NTM-centrals område och består av landskapen Österbotten och Mellersta Österbotten. Den ekonomiska översikten baserar sig på materialet från Österbottens handelskammars Business Panel. Utredningen genomfördes 26.9–1.10.2024 bland handelskammars medlemmar. Antalet svar var 204 och svarsprocenten därmed 20.

En utförlig bildserie av Business Panel kan ses på vår webbplats
<https://www.ostro.chamber.fi/sv/category/statistik/>